

LO GERONÉS

SETMANARI PORTA-VEU DEL "CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA,"

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Gerona	1	pesseta	trimestre
Fora	1'25	id.	id.
Estranger	1'50	id.	id.
Un número 10 céntims			

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
CORT-REAL 7-1.er

ANUNCIS Y COMUNICATS
Preus convencionals

De tots los llibres, folletos, etc., que 's remetia
à la Redacció, se 'n donarà compte en lo Setmanari

Any 3.er

Diumenge 15 de Mars de 1896

BIBLIOTECA PUBLICA
GIRONA

Núm. 100

SECCIÓ GENERAL

Sessió inaugural de la Acadèmia de Jurisprudència y Llegislació de Barcelona

En la impossibilitat de reproduir lo hermosíssim y valent discurs que 'n defensa de nostre dret llegí lo docte catedràtic de la Universitat de Barcelona nostre distingit amic y company don Joan J. Permauer, copiém á continuació lo final del mateix, per el quin podrán jutjar nostres llegidors:

«Tampoch están en comunió ab lo poble catalá 'ls jutges y tribunals que li administran justicia.

May, y molt menos en aquest lloch y desde aquest sitial han de pronunciar los meus llavis ni una paraula que directa ó indirectament pugua ferir la susceptibilitat dels dignes individus de la judicatura espanyola. Deixo, donchs, salvada sa integritat, regonesch los dots d' inteligencia, y fins admiro 'ls esforços y sacrificis que 's imposan pera fallar ab acert. Pero tampoch los meus llavis s' han tacat may ab l' adulació ni may han devallat fins á la sugetiva alabansa, ni en los casos en que, com en lo present, me veig en la necessitat d' usar un idioma que tant be hi va, y en aquest concepte sens faltar als respectes deguts, he de dir tota la veritat.

Fills d' altres regions espanyolas, los jutges y 'ls magistrats de Catalunya, tota vegada que las lleys organicas vigents per una aberració que ningú se la explica prohibeixen que 's administri justicia en la terra propia, no tenen lo sentiment del nostre dret.

Los magistrats y jutges de Catalunya consideran lo dret catalá, y en realitat per ells ho es, un dret foraster ó extranger. Lo discuteixen avans d' estudiarlo, fan apreciacions que solen ésser sempre contrarias respecte de la seva bondat y de son mérit, avans de pronunciar, y si arriban á possehir la lletra de la ley y á dominarla, no poden sentir lo dret que forma part, ni arriban á comprendre son caràcter.

No poden sentirlo. Haurían de renegar d' ells mateixos, cambiar de naturalesa. Las ideas ingénitas, aquellas misteriosas impresions que produheixen en esperit las mateixas circunstancias externas que son causa de la existencia individual del dret del territori que 's neix, la seva educació científica com á lleis y las inspiracions del passat, los empenyen ab una irresistible ab direcció oposada. La naturalesa, la ciencia y la historia han format la seva conciencia jurídica, y si per un suprem esforç de rectitud poden separarse de sos dictats, no es possible que deixin de rendirli tribut intern. Aquell que té 'l sentiment de la societat de gananciales, per exemple, no va neixer en ella y 'l ha vista sempre sense protesta observada, que li ha afectat y li afecta encare sos intereses, es impossible que arribi á concebir, sense justificantho, lo sistema contrari de la separació absoluta de bens.

No arriban á comprendre tampoch lo seu geni; aixó es, la base fonamental en que 'l dret descansa, l' essent que 'l vivifica, l' idea comuna que informa sas institucions, fins las mes inconexas, l' encadenament orgànic que las uneix, la relació que las converteix en un tot sistemàtic, aquell no sé qué, en fi, que anima la legislació y no s' explica; tot aixó no ho comprenem, y al fixar sa atenció, ilustrada, es cert, pero mal posada en las practicas que's desenrotllan dintre de nostra vida jurídica, ni arriban á comprendre la causa que ni son objectiu. Per qué, á Catalunya 's presentan admirats, substitueixen lo pare fideicomisariament al fill á qui nombra hereu? Per qué fa dependre aquesta substitució del fet eventual de que mori ó no hereu instituhit ab fills que arribin á la edad de testar? Per qué 'l hereu ja ó li otorga donació de fots sos en vida per medi dels capitols matrimonials? Per qué li imposa 'l pacte reversional al otorgarli? Per qué

la sucesió especial dels impúbbers? Per qué s' ha propagat y extés d' una manera tan extraordinaria l' enfiteusis? Y per qué tantas altres practicas é institucions características de nostra terra? Y no saben comprendre que totas ellas responen á unas mateixas aspiracions, que totas descansan sobre uns mateixos fonaments, l' ordre y la conservació de la familia conciliantse ab la llibertat, que totas fins las més heterogéneas, convergint á aquest fi tenen sos llassos d' unió, y que es impossible, per lo tant, posar la ma en una sens que las altres se 'n ressentin.

Y encara hi ha mes, no solzament no comprenen ni senten las institucions de nostre dret, sinó que 'ls hi son repulsivas, perquè la observació propia, base dels humanals judicis, los hi presenta per la cara contraria. En lo compliment del seu càrrech, la practica diaria desenrotlla devant de sa vista las transgressions del dret, los abusos de la ignorancia, 'ls excesos de la obcecació, las indias de la concupiscencia, en una paraula. lo fruyt podrit, la excepció, la excepció que per ésser repetida se 'ls hi representa regla general, en tant que aquesta dintre de las condicions en que viuen s' amaga en un tot á sa mirada. Aixís, per exemple, per lo que 's refereix á las llegítimas, una de las institucions més discutida y ab més duresa censurada, en lo terreno de la practica la veuen sempre lo mateix; un hereu cobdiciós que, amparantse en son dret ó extremantlo, ó lo que es pitjor sortintse per complet de sas fitas, se resisteix á donar á sos germans la insignificant cantitat que per llegítima 'ls hi correspon, y no veuen, perquè aquest drama usual y apacible no te la seva escena en las salas dels tribunals, que per cada pas d' aquets n' hi ha mil y mil en que després d' haverse creat los llegítimis una posició independent, casi sempre superior á la del hereu, á la ombra benefactora de la casa payral, liquidan ab perfecta armonia, resolent amistosament las diferencias y sens que 's torbi la pau de la familia, tots los seus drets.

D' aixó vé, que si, penetrantse de sa missió augusta, estudian y aplican la ley, la aplican ab falta de convicció sens veritable respecte y fins diré violentant sa conciencia que 'ls hi senyala las més de las vegadas com injustos los fallos que pronuncian ab perfecta subjecció al dret; y d' aquí ve que ab dretura d' intenció y fins ab entusiasme deixan d' aplicarla, substituhintla per los preceptes d' altre dret—lo seu—que consideran més en armonia ab la ley natural y més adequat á las conveniencias sempre que se 'ls hi presenta un argument que ho afavoreixi per sofisticó ó vulgar que sia.

Un á un van cayent d' aquesta manera nostres principis legals, un á un van desapareixent ó quant menos desnaturalisantse nostres institucions, y devant de la amenssa constant, perquè la causa del perill es permanent, entre la mort y la vida, 's crea una perturbació jurídica, mil vegadas pitjor que la produhida per las lleys exóticas que d' una manera més ó menos oberta han de conculcat nostre dret.

Sufreix ab aixó estorsió la justicia, regna la inseguretad y s' comouhen tots los intereses. La jurisprudencia dels tribunals deixa de cumplir sa missió; es causa de infecció per contes de serho de remey; en lloch de desvaner d' d' uptes y omplir buyts fa creixer la desconfiança y estableix principis nous que, mancats de tota autoritat, fan mes gran la confusió; y dintre d' aquest desgavell s' extremeix la familia, tremola la societat, vacilan las obligacions y divagan á la ventura tota mena de drets.

No es aixís, ben cert, com deu administrarse la justicia.

No n' hi ha prou ab qu' 'l magistrat sia honrat: no n' hi ha prou ab que sia treballador, no n' hi ha prou ab que sia intelligent. Cal molt més; cal que visca en unió ben estreta ab lo pais que 's troba baix la seva jurisdicció. De la mateixa manera que te d' identificar-se 'l legislador ab las aspiracions del poble, ab las costums y ab son passat pera definir la ley, tenen d'

identificarse ab ella los magistrats y 'ls jutges pera portarla á cumpliment, y sobre tot han de tenir tal fe en sos principis y una confiança tan cega en sos resultats, que 'l dret que se 'ls hi confia los hi te d' ésser com una segona religió y la seva aplicació un cult.

Ningú, absolutament ningú, pot ésser sacerdot d' una religió que no professa. Cataláns han d' ésser donchs,—aquesta veritat he promes dirla tota—los que á Catalunya administren justicia y apliquin lo dret.

Tals son las premissas. Sas consecuencias, las consecuencias inflexibles d' aquesta estreta unió y fonda compenetració que ha d' existir entre 'l legislador y 'l poble y entre 'l poble y 'ls seus jutges, ni las desconech ni haig de deixar de manifestarlas. Per aixó he dit que si pera desplegar la bandera de nostre dret se necessités lema y no precisessin prou encare lo pensament d' una manera ben gráfica las paraulas: *Necessitat de que la vida jurídica de Catalunya sia catalana en totas sas manifestacions y esferas, afegiria qualsevulla que sian las consecuencias.*

No, á mí las consecuencias no m' espantan, ni hi ha motiu racional pera que dega aturarme devant d' ellas. Si no me duguereu á aquesta presidencia pera que las proclamés, ho fereu al menos sabent que quant arribaria 'l cas no havia de deixar de dir las.

Sé, donchs, y sense orgull pero sense vacilacions y ab més fermesa ho declaro, que pera conseguir lo que la dignitat, la conveniencia y la justicia reclaman, precisa una reorganización radical del Estat espanyol.

Sé que pera que 'l legislador pugua ésser éco fidel de las aspiracions del nostre poble, guardador de las sevas costums é interprete de nostre dret no n' hi ha prou ab que s' instruheixen aquestos enutjosos y ridículs expedients seguits moltas vegadas de peregrinatges humillants á la cort y 's consulti *pro forma* á nostras Academies y corporacions científicas y populars demanantshi informes que ningú llegeix ó que si 's llegeixen no aprofitan, ni tampoch n' hauria prou ab que s' establis á Catalunya una Comissió de Códichs, sino que cal que 'l poder legislatiu de Catalunya dintre d' una constitució regional espanyola tinga sa encarnació genuina, especial y propia en nostra terra.

Sé que pera que la magistratura sia catalana y administri veritable justicia y apliqui 'l dret en lloch de mutilarlo y destruhirlo, lo poder anomenat judicial te d' ésser veritablement catalá é independent del dels altres territoris y que cataláns tenen d' ésser sos individuos sense que sos fallos pogan may ésser preferits fora de la terra catalana.

Sé que la existencia d' un poder legislatiu y d' un poder judicial autónomos, per consecuencia indeclinable, suposa la coexistencia autónoma també d' un poder executiu.

Y sé mes, sé que aixó, que es convenient y just, es per aqueixos motius necessari; y encara se que ha sigut y que será una altre vegada.

(S' acabarà)

La monarquia sense la base del Regionalisme

es insostenible á Espanya y lo mateix la República si per desgracia la centralisadora triomfés

1.—Catalans y castellans exposant directament al Trono lo que volen per desconfiança del Parlament.—Rahó de las paraulas Castellanisme y Parlamentarisme.

En temps del rey Alfonso XII ó sia en Mars de 1885 una Comissió de catalans se li presentá per interesarlo en la conservació de nostre dret especial, havent surtit del Real Estrado satisfets del bon aculliment del rey. Dita Comissió parlava influhida de la doctrina regionalista y S. M. demostrá compéndrela y estimarla. Mort lo Rey, se presentá á la Reyna Regent una comissió de castellans demanantli protecció, terminat la súplica ab la consideració següent: «de trobarse persuadida de quo la Constitució de nostres Par-

laments danyats de vicis històrics a tots imputables, no es garantia d'èxit per nostres justas pretensions.»

De dret a dret parlaren tan los castellans com los catalans al Trono, sobreposant sas esperansas de remey a mes altas esferas de las usuas. La influencia real, tan en lo primer cas com en lo segon, se feu sentir; puig quan aparegueren las bases per lo Códich Civil, consagraren la permanencia del Regionalisme en la esfera del dret privat, y 's proclamá després en lo gubernamental lo régimen protector demanat per los castellans d'acort ab los contribuyents y treballadors espanyols. Aixó 'ns fa comprendre que no es lo Trono l'obstacle per recobrar las antigüas Nacionalitats espanyolas la seva ingénua virtut, y, si be 's mira. l'obstacle arrela, segons castellans y catalans, en lo Parlament tal com entre nosaltres funciona. Monopolisada per lo Parlament l'acció soberana espanyola, creyém que sols se preocupa, apart dels interessos dels servidors del Estat, dels generals, sacrificantlos hi en quant pot los familiars, los municipals, los collectius y mantenint asfixiadas las regions, privantlas de la vida y de las funcions que 'ls corresponen per impulsar las demés vidas, tant naturals com artificials, que 's desenrotllan dintre d'ella per sas influencias naturals é inextingibles.

Al formarse la Unitat Espanyola, 's lográ conseguir la sens detriment de las constitucions respectives dels Regnes y Principats reunits en hu, per virtut d'esser soberá de tots ells una mateixa persona. Felis succés que realsá lo poder espanyol sobre 'ls destins de l'Europa y de l'América, felis, si un dels regnes associats, mogut per sas capitisos, no s'hagués emprés la tasca odiosa de sobreposarse a tots los altres, prevalentse de las circunstancias històrics que fora llarch retráurelas per pessas menudas, encare que sia molt convenient recordarlas a grans rasgos, no per concitar odis y venjansas, sinó per restablir la germanó que avuy troban a faltar fins molts dels mateixos castellans.

Proposantnos discorre sobre aquest tema, protestém que, si usém la paraula castellanisme en sentit odiós, no significuém mala voluntat per Castella ni per los castellans que sufren per lo centralisme com nosaltres, sinó que enteném per castellanisme lo sistema que 'ls uniformistas emplean per desvirtuar las Regions, prenent per tipo de nivellació y de igualtat lo castellá, aixís en sos elements jurídichs com llenguístichs y entenent per castellanistas aquells de nostres paysans que secundan a casa nostre la conspiració dels uniformistas, no perque parlin y escriguin en castellá, que aixó es conveient saberho fer per defensar nostra terra dels estragos del uniformisme, sinó perquè al parlarhi ó al escriurehi ho fan en menys preu de la dignitat de la Pátria y faltant al deber cristiá d'honorarla y servir-la com ho feu ab la seva lo bon Jesús, encare que coneixia los cástichs que se li esperaban y mereixia.

També per endevant volém donar una idea de lo que enteném per parlamentarisme, que al nostre entendre es la mistificació de las funcions de soberanía legislativa y judicial per la funció executiva en profit de las agrupacions políticas concentrades en la capital y en perjudici del desenrotlló vital de la mateixa soberanía tradicional, produhint un refredament de las corrents seculars é internes d'amor y cohesió de tots los membres corporatius d'ella, y la corrupció de las corrents externes que alteran la identitat y espontaneïtat de las manifestacions características y patrióticas del conjunt social que la encarna. Tot esplanat lo tema que 'ns havém proposat dilucidar podrá apreciarse la justesa del pensament que 'l parlamentarisme 'ns inspira.

11.—Ingrés de Catalunya en la reunió dels regnes Espanyols ocasionat per la Corona y Primpcep.—La sua sort, baix la Dinastia Austriaca y la Borbónica autèria a la época Constitucional.

Es un fet indubtable la preexistencia de la Nacionalitat catalana, a la General espanyola baix un sol ceptre, aixís com ho es haver aquella gosat en la Edat Mitjana de tots los atributs inherents a las personalitats soberanas d'un modo digne de la civilisació més perfecta.

Es aixís mateix indubtable que per afavorir los destins providencials civilisadors tan gloriosament per nostra Catalunya iniciats y perseguits en una serie de sigles, secundá las miras d'aportar la terra catalana dintre la comunitat dels regnes espanyols, sens empero renunciar (qu' aixó fora bogeria) la forma substantival de son ser. La rahó nobilíssima d'eix consorci feya esperar que se li respectaria la integritat y dignitat de la seva existencia, com aixís fou durant llarch temps. Desde 'l Rey Católich fins a Felip V. no experimentá Catalunya novetat en sa Constitució interna ó onamental, ans be fou millorada en son dret civil

en sas Corts presididas per Felip II. Es cert que durant lo periodo en que regná la dinastia austriaca no li faltaren disgustos y contratemps, que atebiren sa vitalitat y mutilaren sa estructura.

Esclatá la discordia sagnanta en temps de Felip IV, provocada per la genialitat despótica dels cortesans, pero 's soldá lo vincle de germanó, encara que no reapregué entre 'ls agermanats la concordia.

L'impuls federatiu qu' eutranyava la vida catalana en son desenrotlló, tan intern com extern, contrastaba ab l'impuls d'origen gólich que atendeix a anular totas las eflorescencias de vida soberana en la familia en los municipis y en las comarcas, no aguantant cap rahó limitativa del «sic volo, sic jubeo» del imperant.

Com reverdis entre 'ls directors de la política general espanyola lo desvío en la observancia de las reglas garantidoras de la vida constitucional catalana, sobrevingué la catástrofe de principis del sigle XVII, coneguda per guerra de Successió, de la que resultá malparada la generalitat dels regnes espanyols, y desvirtuada políticament y per complet Catalunya.

La dinastia austriaca fou ingrata per Catalunya, privantla del tráfeh ab las colonias americanas, que havia ajudat ab son rey don Fernando 'l Católich a guanyarlas pera Espanya, y conspirá també constantment pera llevarli sos atributs polítichs, encare que millorá en quant a sa vida social y jurídica. Per aixó últim fou tan valenta quan los castellans y francesos pretengueren subjectarla al rey vingut de Fransa. Don Felip V. fundador de la dinastia regnant, respectá, després de batuda, quelcom de la personalitat catalana, que permanesqué espanyola, conservantli tot son régimen civil, y gobernantla d'un modo separat de las altres nacionalitats espanyolas, si be que fentli dragar lo llenguatge castellá en la instrucció de las causas, y destinat per son coneixement Jutjes castellans ó fora del Primpcipat. No 'ns privá, empero, l'us comú de nostra llengua y de nostra ley civil, encare que una y altre quedaren baix la influencia dels enemichs que poch a poch havian de derrocar, si fos posible, eixos dos puntals fems de nostra nacionalitat.

(Continuará)

Noticies

Oficials

AJUNTAMENT—Sessió del 9 Mars—Baix la presidencia de lo senyor Alcalde y ab assistencia de 10 regidors, prenguerentse los acorts següents:

Aprobar varis comptes per pesetas 995'53.

Obrir un concurs d'un any de plasso pera presentar projectes d'ensaxe d'aquesta capital, ab subjecció al programa aprovat y suscrit pel Arquitecte municipal.

Declarar al senyor Boxa lliure del pago dels terrenos que li obligaren a ocupar pel trassat del carrer de Barcelona y que lo Ajuntament es qui deu satisfacer al senyor Boxa els terrenos que se li van ocupar de sa propietat, descontant els 60 pams de amplada que se li van indemnizar.

Aprobar l'ante-projecte de la plassa del Oli, asignantse una superficie del solar que deuria expropiarse que resulta ser de 109'87 metres quadrats y quin valor ascendeix a 3.944'15 ptas.

Concedir permis d'obras a don Ginés Canet y a la viuda de Tort.

Obrir un concurs que tindrà lloch lo dia 15 a las onze del matí y pressidit per la Comissió de Foment, per la talla de 447 albres.

Admetre proposicions per l'arriendo del Teatro en la próxima temporada de Pascua.

—Nostre amic y consoci don Joseph Puig ha obert en son establiment de la Plassa del Oli una secció destinada a la venta de novetats pera senyoras y a tota clase de articles de moda. La instalació es molt elegant y produheix molt bon afecte.

—El dia 25 del corrent han de concentrarse en las capitals de las zonas los excedents de cupo de 1894 y 1895, poguent hasta el dia 24 redimirse en metálich.

—En la sessió celebrada diumenge últim per la Societat Económica d'Amichs del Pays foren elegits per compromisaris: don Joaquim d'Espona, don Felip Lloret, don Emili Grahit y don Pere Viñas.

—Diu nostre company *La Reinayensa*:

«Traduhim de *La Epoca* de Madrid:

Donarem noticia de que la Academia de Jurisprudencia de Barcelona anava a presentar en lo Ministeri de Gracia y Justicia una instancia rasonada pera que 's declari que segons lo preceptuat en l'art. 12 del Códich civil, no tenen aplicació a Catalunya los títuls referents a tutelas y consell de familia del mateix Códich, sino que per, lo contrari, deuen regir en dit territori, en quant a las tutelas lo dret catalá y 'l romá y tot lo dret escrit y consuetudinari que estava en observació al publicarse 'l Códich civil.

Segons nostres informes, lo senyor ministre de Gracia y Justicia está prestant gran atenció a aquest assumpto per motiu de

análogas sollicituts avans presentadas per l'Institut Agrícola Catalá de Sant Isidro, lo Consell de Agricultura y altres corporacions del Primpcipat.

S'ha Instruït l'opotu expedient, y tenint es compte que la declaració que 's demana no pot ésser objecte d'una disposició emanada del Poder executiu, s'acordá remetre totas las sollicituts a la secció primera de la Comissió general de Codificació pera 'ls efectes procedents.»

Tal es la nota oficiosa! Podém esperarne molt de la atenció prestada per un ministre de Gracia y Justicia a instancia de Catalunya? Ja estém massa acostumats a que 'ns toquin la barba ab las promesas d'aquestas!... Molt temém que tot quedi dormit ab la pols dels expedients, y que 's quedi vetllant la son dels seors de la *comision correspondiente*...

—Hem rebut la Memoria reglamentaria presentada per la Junta Directiva de la *Lliga de productores del principat de Catalunya* a la Assamblea general ordinaria celebrada el dia 19 de Janer últim y a la quina s'adherí lo *Centre Catalanista de Gerona*.

—Dos llibres nous s'acaban de publicar en la nostra ciutat: lo primer degut a la ploma del Rnt. don Joaquim Gou y Solá, católich del Seminari Conciliar y Canonge de nostre Seu, porta per títol «Lecciones razonadas de Religión y Moral» compost pera la ensenyansa de dita assignatura, essent son major elogi lo no semblarse ab res a la innombrable quantitat d'obres qu' avuy se componen pera explotar la mina de la ensenyansa oficial. La altra s'intitula «La Festividad del Corpus en Gerona, noticias históricas de esta festividad desde el siglo XIV hasta nuestros dias» y es una nova mostra de la incansable laboriositat de son autor don Juliá de Chia, secretari y arxiver que fou fins fa poch del nostre Ajuntament y que ab éxit brillant s'ha dedicat a ilustrar la historia de Gerona. Avaloran aquesta nova edició del treball del senyor Chia tres apéndices, principalment lo titulat «La revolució de 1640».

Tant l'un com l'altre están estampats ab lo gust y elegancia propis de la impremta de don Pacia Torres, y se venen en les principals llibreries.

—Veus aquí la resposta que ha donat lo «Centre Excursionista de Catalunya» al ofici que li remeté l'Academia de Dret de Barcelona, acompanyantli dos exemplars del «Projecto de Apéndice para el Código Civil para Catalunya» redactat per dita Academia, resposta que com veuran los nostres llegidors está del tot conforme ab l'esperit del article publicat en *LO GERONÉS* per nostre consoci don Emili Saguer y que es al que ab més justera s'acorda al modo de sentir de tots los verdaders amants del dret de la terra:

«Enterada la Junta Directiva del Centre Excursionista de Catalunya del ofici de 31 de Janer prop-passat de la Academia de Dret de Barcelona, acompanyantli dos exemplars del «Projecto de Apéndice del Código Civil para Catalunya» ha acordat contestar a dita Academia manifestantli, tot agrahint l'envio dels seus referits exemplars, que ha vist ab verdader dol que 's vulgui donar per medi del dit projecte d'apéndix, un pas més a la total ruina y destrucció del nostre secular y peculiar sistema juridich, quedant consignat ab aquesta manifestació que jamay podrá dirse enloch que directa ni indirectament lo Centre Excursionista de Catalunya hagi prestat son concurs a la obra destructora de la manera de ser de la nostra terra.

«Precisament per l'amor que 'l Centre Excursionista té a Catalunya, per lo viu interés que sempre ha prés y ajudant Deu seguirá prenent per lo manténiment de las nostras institucions civils, amor é interés que han brotat en nostres cors al neixer en aquesta terra, han crescut y s'han avivat al conèixerla recorrent totas sas encontradas y s'han arrelat y consolidat al estudiar fonament lo caracter catalá, havent vist demostrat una y mil vegadas que no li escan ni li entra res de lo que Castella ab son centralisme odiós preté infiltrarli; precisament, donch, per aquestas rahons se veu lo Centre Excursionista en lo cas de fer las declaraciones que precedeixen, afegintli que 's condol profondament al considerar que hi ha catalans que preparan y contribueixen a la ruina y destrucció moral de la seva pátria.

Lo Centre Excursionista te la certitud de que las generacions que vindrán, més fortas d'esperit que la actual en part tant migrada y decadenta, al judicar als autors y partors de las desgracias é infortunis de la en altre temps gloriosa Catalunya, exceptuarán del oprobí que sobre d'ells farà caure a tots los que haurém treballat ab bona fé, dalt, constancia y desinterés per la integra conservació y desenrotllament de las institucions fonamentals en la constitució interna de la nostra pátria, combatent los esforços que, cera a cara pocas vegadas y de traydor casi sempre, fan sos enemichs per arrebararli lo que li resta de son gloriós passat y que ha de servir de base pera son esplendorós espendiment futur.

«Al Centre Excursionista li sap greu de venres en la precisió de contestar en los termes que ho ha fet a la Academia de Dret, pero un deber batriólich li ho imposa. Y la Academia de Dret en sa ilustració comprendrá que a part del cumpliment d'aquest sagrat deber, te lo Centre Excursionista de Catalunya lo gust de fer a aquella present lo testimonio de sa consideració.

«Deu guard a V. S. molt anys.

«Barceloua 5 Mars de 1896.»

—Ab motiu del indult concedit als minyons prófugos de las anteriors quintas y la facultat que s'els hi don pera que 's puguin redimir a metálich un corresponsal madrileny fa constar la anormal que aixó resulta. Lo minyo que al tocarli lo que 'n diu hém sort, va anar al servey actiu y en ella está no 's pot redimir encara que vulgui; passat lo temps fixat per ferho la ley no ho consent. Ab motiu de la guerra de Cuba han estat molts las

famílies que, fent un gran esforç, han reunit los trescents duros per la redempció de fills ó germans de las quintas de 1893 y 94, y ha estat inútil; se 'ls hi ha negat la redempció. Donchs ara en virtut del decret que 's publicarà demà a la Gaceta 's podran redimir los prófugos, los que faltaren a la llei obertament; de modo que aquets estaran en millors condicions que 'ls que la compliren.

Cosas de Espanya. —Agrahim l' invitació que nos ha enviat la Junta Directiva del Centre Tradicionalista pera assistir a la vetllada necrològica que tindrà lloch en lo Saló del Odeon avuy a las 8 del vespre. Lo programa es escullit y variat. Parlarán los Senyors Pujol Pedreny y Palau. La part musical corre a carrech de 18 professors.

—Antes de ahir va reunir-se l' Ajuntament en sessió extraordinaria de 2.ª convocatoria pera tractar de la suspensió del alumbrat decretada per lo senyor Gobernador. Segons diu El Correo aixó no es mes que un recurs electoral, y per si ho fos nos abstenim de parlarne per avuy, un altre dia 'n parlarem y direm clá y catalá lo que hi ha sobre aquest assumpto.

—Ha quedat instalat en lo nou local lo Centre Catalanista de Gerona.

—Avans d' ahir fou viaticat lo jove don Joaquim Prim de Batlle germá de nostre estimat amich y consoci don Ignaci. Desitjem a n' el malalt una rápida millora.

—FIRAS Y FESTAS.—Firas. Dia 19 Sta. Coloma de Farnés 22 Bascara y Ripoll.

Festas majors.—No n' hi fia cap en la vinenta setmana.

—J. LLINÁS Y C.ª.—BANQUERS.—Ciudadans, 16.—Compran ab benefici cupons d' Exterior, Cubas y altres. Compran y venen valors al comptat. Reben ordres de Bolsa. Obran comptes corrents ab interés.

—CASA D' ESTALVIS DE GERONA.—Ciudadans 16, y Llebre, 2.—Imposicions al 5 per 100 desde 10 pessetes.—Id. al 3'50 per 100 desde 1 pesseta.—S' admeten los dilluns, dious y dissabtes de 9 a 1 y 'ts diumenges de 10 a 12.

Pera les devolucions los matexos dies y hores.—Se proporcionan gratis prospectes pera 'ls altres detalls.

L' UNIO AGRÍCOLA, INDUSTRIAL Y COMERCIAL.—Emissió de 20.000 accions de 125 pesseles una. En les oficines de la casa de banca J. Llinás y Companyia, queda oberta durant les hores de despatx que la matexa té establertas, la suscripció a les espressades Accions, y se proporcionan los prospectes y demès notícies que s' ecessin.

VARIETATS

Les antigues imatges de S. Joseph

Encara que no sia de cap manera duptós que 'l Sant Patriarca ha venerat pels cristians dels primers segtes de la Iglesia, son no obstant molt poques les imatges de Sant Joseph, fins al present descobertes, que sian anteriors al segle quart. Quasi be totes pertanyen, a lo més, al segle quart ó al segle quint. Aquestes imatges mostran sempre al Sant junt ab Jesús y Maria en algunes essenes evangéliques, may lo presentan tot sol.

La representació més antiga que 's coneix de Sant Joseph se troba en la pedra sepulcral de Severa, conservada en lo Museu de Latrian, y pertany al segle tercer: allí se veu l' imatge del Sant formant en lo grupo del estable, apoyat ab la seva vara, y entesa la ma sobre l' Infant Diví com pera defendrel. Aquesta imatge es molt petita y quasi be no te relleu, de modo que no 's pot distingir be son tipo.

Les imatges que pertanyen al segle quart se veuen en les esculpures dels sarcófagos, trobats en les Catacumbes ó en les Basíliques, representant, pel general, dos escenes; ço es, lo Naxement de Cristo, al quin Sant Joseph està present com á devot espectador, ab la seva vara a la ma, y la Adoració dels Reys: les unes vegades està al costat de la Verge, les altres darrera de son lomo. A més de la vara (que indica lo seu viatge de Nazareth á Bellem) porta comunment la túnica curta, que 'l caracteriza com artista.

En lo gran mosaich de Santa Maria la Major, que pertany a la primera meytat del segle quint, s' hi veu Sant Joseph en dos noves escenes. La primera es la Purificació de Maria en lo Temple; la segona representa la arribada de la Sagrada Familia á Egipte, en la quina s' hi veu als habitants del pays sortint á rebre als Sants Viatgers.

Sobre un pizis ó copó de marfil, que pertany al segle quint ó principis del sisé, hi ha esculpit lo viatge que 'l Sant Matrimoni feu de Nazareth á Betlém. Maria va essentada sobre un burro guiat per un àngel, y s' apoya, ab confiança y afecte, en les espatlles de Joseph, lo qui camina respectuosament a son costat. A la part de dalt d' aquesta escena, hi há ademès representat lo Patriarca en lo quin un àngel li adverteix que no abandoni a sa immaculada Esposa.

En alguns sarcófagos de les Galies que pertanyen al segle quart se veu l' episodi del Infant Jesús entre mitj dels doctors del temple, y naturalment hi está representat Sant Joseph en companyia de la Verge, fent semblant de players dolsament ab l' Infant per haverlos Aquest abandonat. En un d'aquestos sarcófagos,

conservat a Arlés, se representa a Sant Joseph donant la ma a Jesús, per ell retrovat, y portantlo a la seva Mare, Finalment, en un altre sarcófago conservat en la vila de Puy, s' hi veu la representació, única fins al present en l' antich art cristiá, dels desposoris de Joseph y Maria.

Es molt digne d' atenció que, en tot lo que 's refereix a la manera com se representava antigament a nostre Sant, hi ha una diferencia molt notable entre 'ls monuments pertanyents a la época qu' agafa desde 'l segle tercer al quint y 'ls que pertanyen a temps posteriors. En los monuments més antichs, se representa ordinariament a Sant Joseph jove, de vegades sense pel a la cara, vestint túnica curta, poques vegades ab barba y aspecte de vell, y rarissimes vestint túnica llarga y manto. Al contrari, les esculpures mes modernes lo presentan com d' edat avansada y ab manto llarch; estil que 's feu tradicional desde l' edat mitjana y que 's bastant general en los nostres temps.

La práctica més antiga de representar-lo jove, nos prova qu' era tradició, en los primers segles, que Sant Joseph era jove quant celebrá son matrimoni ab la Beatíssima Verge, com sembla natural, per altre banda, qu' aixis fos. Lo motiu del cambi obrat en l' art després del segle quint, pot molt be atribuirse a les falsitats contingudes en los evangelis apocrifs y principalment en lo intitulat de infantia Salvatoris, lo quin conta que Joseph era ja de edat quan celebrá son matrimoni. Lo cert es que aquelles falses llegendes s' estengueren molt precisament després del segle quint, en tanta manera que en diferents monuments de pintura y esculpura dels segles sisé y seté, s' hi veuen reproduhides moltes escenes evidentment tretes d' aquelles relacions. A la influencia, donchs, dels evangelis apocrifs es degut que 'ls artistes comensessin a representar a Sant Joseph d' edat avansada, mentres que la tradició més antiga lo creya y lo representava jove.

Lloable retorn a n' aquesta tradició primitiva y tant autorisada, es l' us, que veyém introduhirse en nostres quadros y estatues modernes, de representar jove al Sant Custodi del Redemptor y de llur Verge Mare. Aquesta edat, a més de conformarse mellor ab la veritat, sembla que 'ns fa més estimat y venerable al amable Sant, permetentnos apreciar mellor ses exselses virtuts.

Feta atenció als monuments que hem citat, los quins s' allunyan fins al segle tercer y se troban no solament a Roma sinó en altres diferents payssos del antich mon cristiá, podem molt legitimament traure la conseqüencia de que Sant Joseph, encara que no rebés en los primers temps de la Iglesia un cult especial, com rebé la seva Benaventurada Esposa, cult que s' ha anat desenrotllant en épocas posteriors, ab tot, era fingut en gran veneració pels primers fideis y era per ells considerat com indispensable complement del grupo que representava 'ls misteris de la Encarnació del Verb, grupo qu' aquells, per un sentiment de pietat, posavan en sos sepulcres.

(Traduhit del PROF. HORACIO MARUCHI.)

SECCIO LITERARIA

DE MON ALBUM

La nina que jo estimo te rossos los cabells, blavenchs los ulls y hermosos com los d' un angelet, té dolça la mirada y 'ls llavis vermellsets, lo front blanch com un lliuri y 'l cor pur com un Cel.

Atravessada en lo cor tinch una espina, diuen qu' es la del amor, jo no ho crech, nina. Si fós l' espina d' amor no 'm punxaría, no 'm punxaría en lo cor com are, ay mia. Deu ser la del desengany la meva espina. mes no, tu no m' ho has dit may que no m' estimas.

En ta boqueta de mel hi va naixe una rosella, nineta d' ullets de Cel, bonica més que un estel blanca més que una poncella.

Combregar la vegi un dia en l' Esglesia dels Dolors; mentres al Senyor rebia un serafi hermós li omplia lo cor de célichs amors.

Sempre du baxa la vista mostrant arreu son candor; te, com jo, l' ánima trista te, igual que jo, trist lo cor.

Per guaytar-me les estrelles surto al balcó cada nit molts, no veuen res en elles, jo. en cada una, ab lletres belles veig lo nom de Deu escrit.

Quins no teneu cor, se 'n riúhen al veurer qu' estimo tant; sentissen ells como jo sento prou que farian igual.

Les abelles, dintre 'l rusch, no volen mes que una mare, ninetes, dins vostre cor may a dos dongau posada

F. X. M.

SECCIO RELIGIOSA

SANTS DE LA SETMANA.

Diumenge, 15—Sta. Madrona vg. mr. y s. Longinos mr. Dilluns, 16—S. Heribert b. y sta Juliana mr. Dimars, 17—S. Patrici b. y s. Joseph de Arimatea cfs. Dimercres, 18—S. Grabiell y lo Bto. Salvador de Horta. Dijous, 19—S. Joseph. espós de Ntra. Sra. Divendres, 20—S. Aniceto b. y sta. Fotina la Samaritana.

QUARANTA HORES.

Avuy se troban en la iglesia de san Lucas.

SECCIO COMERCIAL.

Mercat de Gerona del día 14 d' Mars

Table with 3 columns: Especies, Mesures, Pesetes. Lists various goods like Blat, Mestall, Orat, Segol, Civada, Besses, Mill, Panis, Blat de moro, Llobins, Faves, Favo, Fassols, Monjetes, Ous and their prices.

COTISACIO Y CAMBIS

DIA 14 DE MARS DE 1896

EFFECTES PÚBLICHS

Table with 2 columns: Description of public effects (Interior, Exterior, Amortizable, Billets hipotecaris) and their values.

—ACCIONS—

Table with 2 columns: Company names (Hispano Colonial, F. C. de Tarragona, etc.) and their share values.

—OBLIGACIONS—

Table with 2 columns: Company names (F. C. Almansa, T. B. y F., etc.) and their bond values.

—CUPONS—

Table with 2 columns: Cupon descriptions (Cubas, Exterior, Interior) and their values.

—GIROS—

Table with 2 columns: Giro descriptions (Franchs, Lliuras esterlinas) and their values.

Telegrama de la casahanearia J. LLINÁS Y C.ª.—Gerona.

GRAN COLMADO DE 'N PERE GELABERT

CIUTADANS 4.—GERONA.

TEMPORADA DE CUARESMA

Se ha rebut en aquest establiment un variat surtit de conservas de peix, hortalisas y fuyts al natural. Ademès una varietat de articles propis de la temporada a prens sumament reduits y de primera calitat, especialment formatges de totes clases, género que ant se falsifica avuy die, rebut directament de las millors y mes acreditadas casas de Suiza y Holanda.

Llegitim y superior BACALLÁ D' IRLANDA Y ESCOCIA SALTONS (boquerons) exquisit peix de Andalusia. DATILS DEL ELCHE.—MOSCATS DE BARBERIA.

Establiment tipogràfic de Manel Llach.

Ferris Vella.—Gerona.

SECCIO D' ANUNCIS

SUCURSAL JUNCOSA

13 Plassa de la Constitució 13,
Gerona

DESPATX CENTRAL
10 FERNANDO VII 10
BARCELONA

Aquesta antiga y tan acreditada casa se dedica unicament al comer de XACOLATES, SUCRES, CAFÈS y THÈS.

Reb directament los llegitims sucres de la isla de Cuba, els cafès de Puerto-Rico HACIENDA, MARTINICA, MAYAGUEZ, MOCA Y CARACOLILLO de CEYLAN; de aquí el gran consum qu' es fa d' aquets articles.

Aquesta casa torra diariament lo café y se distingeix per la calitat y puresa d' ell.
Recomana que per obtenir un bon café aromátich y fort se usin las barrexas en iguals parts del MOCA y PUERTO-RICO, aixis com lo CARACOLILLO y MOCA, evitant sempre que bulli puig que deu ésser una pura infusió.

Gran surtit de THÈ del Nort de Xina y del Japó. Aquesta excelent beguda sols pot obtenirse en las clases ditas ORANGE (Carte Rouge) LIPTON, ORANY PECCO, MENLANGE.

Especialitat en lo SOUCHONCH. Aquesta clase es el mes fort y deu emplearse en menos quantitat de la que generalment se usa; una lliure de THE SOUCHONCH equival á 4 lliures d' altres thès.

MAXIM FERNANDEZ

PERRUQUER DE S. M.

Aygua Minóxima vegetal pera tenyir lo cabell. No te rival en lo mon, perquè á més de sos efectes marevellosos, no toca ni perjudica la pell en lo més mínim.
Aquest assombrós y sorprenent específich, se ven en dita perruqueria.

24, RAMBLA DE LA LLIBERTAT 24.

GERONA.

Grans rebaxes al engrós.
També s' troba de venda en dit establiment la

TINTURA ABISINIA INSTANTANEA

EDICIÓ DE PROPAGANDA
DEL COMPENDI DE LA

DOCTRINA CATALANISTA

PREMIAT EN LO CONCURS REGIONALISTA

del "CENTRE CATALÀ, de Sabadell

Aprobat per la Junta Permanent de la Unió Catalanista

Tirada 100.000 exemplars

Forma un opúscul de 32 planes en octau, d' esmerada mpressió sobre paper satinat y ab cuberta de color.

PREU: 15 céntims.

Les demandes al engrós al Secretari del «Centre Català» de Sabadell.

OBRA NOVA

DELIBERACIONS

DE LA

Primera Assamblea General de Delegats

DE LA

Unió Catalanista

CELEBRADA EN MANRESA EN LO MES DE MARÇ 1892

Aquesta obra, que conté la llista de Delegats de la Assamblea, discursos que en ella s' hi pronunciaren y llegiren, y las bases definitivament aprobadas pera la Constitució regional catalana, se ven al preu de DOS PESETAS en la llibreria de Don Joseph Franquet, carrer de l' Argenteria, Gerona.

NARCÍS GRAU

PERRUQUER

Ofereix los seus serveys al públich. Especialitat en perruques y postissos.

RAMBLA DE LA LLIBERTAT 13, PRINCIPAL

MEDICAMENTS ACREDITATS
RECOMENATS PER LA CIENCIA MÉDICA

Xarop d' Hipofosfits GIMBERNAT

Lo mellor dels tónichs reconstituyens coneguts, desperta la gana, cura l' anèmia, clorosis (colors tristos), malalties medulars, histerisme, insomni; d' efectes sorprenents en las convalecencias: Ampolla 10 rals.

Vi restaurador GIMBERNAT

Probes repetides fetes per distingits facultatius han demostrat qu' era lo «Restaurador» per excelencia, pera combatre l' escrofulisme (tumors frets) raquitisme, caries dels ossos, linfatisme, tisis, debilitats hereditaries ó adquirides, vellesa prematura y totes les malalties quina causa sia la debilitat ó falta de nutrició.

Te un gust agradable, de manera que en comptes de repugnar al malalt, aquest lo pren ab gust. Ampolla 12 rals.

Vi de nou de kola GIMBERNAT

Considerat com aliment poderós d' economia, regulador del cor, estimulador de les funcions digestives y despertador de tot organisme empobrit: Preu 8 rals.

SE VEN AL ENGRÓS

Farmacia del autor Conde del Asalto, 14.—BARCELONA
Al detall en totes les farmacies.

BANCH VITALICI DE CATALUNYA

Companyia general de segurs sobre la vida establerta á Barcelona

CAPITAL SOCIAL

10.000.000 DE PESSETES

Capitals suscrits fins al 31 Deembre 1893	87,949,791'98 ptes.
Actiu en idem.	15,337,928'87 »
Sinistres pagats fins á idem.	32,82,316'69 »
Reserves ó fondos de segur á idem.	4,178,675'62 »

Les principals classes de segur son:
Vida entera.—Capital pagador á la mort del assegurat, á la seva dona, fills ó qualsevol altre persona designada anteriorment.

Misto.—Capital pagador al assegurat si viu lo die fixat;

ó, immediatament d' ocórrer la seva mort, á la persona designada per ell mateix.

Terme fixo.—Capital pagador en lo die fixat sia al assegurat ó als seus hereus. En cas de mort del assegurat s' acaba lo pago de les primes.

Aquestos segurs participan en un **50** per **100** dels beneficis de la Companyia.

SEGURS DE CAPITAL APLASSAT

Segurs temporals.—Segurs de sobrevivencia
SEGURS MIXTOS A CAPITAL DOBLAT
Rentes Vitalicies.

Delegat General á n' aquesta provincia:

Joseph Coderch y Bacó, advocat.—GERONA.

ESTABLIMENT

DE

Don Francisco Sabater

SOMBRERERIA

S' han rebut las últimas novetats pera la próxima temporada; los prens sumament económicos.

CAMISERIA.—SASTRERIA PER NOYS
Especialidad en trajes pera col·legials

3, Rambla d' Alvarez, 3.

FONTBERNAT---Callista

—(Ulls de poll)—

S' ARREGLAN LOS PEUS Á DOMICILI
PROGRÉS, 23---Perruqueria.

LA PREVISION

Primera Companyia Espanyola dedicada exclusivament á
SEGURS SOBRE LA VIDA AB PRIMA FIXA

Dormitori de Sant Francesch, 8, principal.—BARCELONA.

Agent á Gerona—BEATAS, 2

D. Narcís Boada y Guytó

FILL DE FRANCISCO VILARDELL Y COMP.
SALT

Molí Fariner

Sistemas AUSTRO-HUNGAR y de MOLAS

Tant per l' un com per l' altre sistema se fan las moltas á preus sumament modichs.

SABATERIA

DE

JOSEPH M. A VENTÓS

Calsat pera senyors, senyoras y nens.
Especialitat pera l' que s' encarregui expressament.

ESTABLIMENT Y TALLER

DE

PAU CASSÁ

PINTOR Y EMPAPERADOR

Magnífichs mostruaris de papers pera decorar habitacions desde 25 céntims á 30 pessetes la pesa.

Cremos, motlures, transparents y cuadros

Novetat, bon gust y economia

Gerona.—Baxada del Pont de pedra, 14

IMPREMTA Y ENQUADERNACIÓ

MANEL LLACH

Ferreria Vella, 5

GERONA

Mercaders (Neu) 12

Impressió de tota clase d' obras, folletos, circulars, sobres, paper comercial, tarjetas, esquelas mortuorias, facturas y demés objectes referents al ram d' Imprempta
Assortit de tots los documents y demés objectes pera la Guardia Civil.

Documents pera los Municipis y Jutjats municipals.

Encuadernació de tota clase de llibres per luxosos que sian.

Preus sumament baratos

500 fulls de paper comercial timbrat 5 ptes. | 1000 sobres comercials timbrats 5 ptes.

FERRERIA VELLA, 5---GERONA

LO GERONÉS

SETMANARI PORTA-VEU

del «Centre Catalanista de Gerona y sa Comarca»

Redacció y Administració: Sabateria Vella, núm. 2.-1.º

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:

Gerona.	1	peseta	trimestre
Fora.	1'25	id.	id.
Estranger.	1'50	id.	id.

Un numero sol, 10 céntims

En la imprenta de aquest Periódich, se necessita un oficial encuadernador.